

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadruga dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 2.

Sobota 4. januarja 1930.

Leto V.

Štiridesetletnica avstrijske socialne demokracije.

Ob koncu dobe političnega in duhovnega terorja v Srednji Evropi.

Nemška in avstrijska reakcija je v letih od 1880 do 1890 še enkrat poizkusila zadušiti razvoj, ki je zahteval svobodo misli in besede ter politično enakopravnost državljanov v posameznih državnih tvorbah. Hudi procesi, hude obsodbe in preganjanje vsakršnega svobodomiselnega pojava porojenega napredka niso mogle ustaviti. Izven reakcije, izven birokracije se je porajal in razvijal duh časa sam in malo je manjkalo, da takrat ni nastala popolna anarhija v politiki in svetovnih naziranjih. Tudi v delavskem gibanju so bila ekstremistična in smotrna organizacijska naziranja in se je zlasti radikalni del nagibal, ker ni imel prilike udejstvovanja, k anarhizmu in terorističnim akcijam. Tedaj je nastopil pokojni dr. Viktor Adler, kačoč na eventualne posledice splošnega položaja, zlasti pa tudi na škodljivo razcepljenost in strujarstvo v delavskem gibanju. Dr. Viktor Adler je bil pameten človek, izboren politik in taktičar, ki si je že ob prvih nastopih pridobil ugled in veljavo. Respekt in vpliv je imel tudi v širši javnosti, zaradi tega in pa zaradi obupnega političnega položaja je takratna birokracija dopustila, da je dr. Viktor Adler s svojimi prijatelji sklical v Hainfeld konferenco, na katero je povabil ekstremiste in zmernejše zastopnike delavskega gibanja. Oblasti so pa kljub temu okoli in okoli zastražile vasico z žandarmen, kakor bi pripravljala peščica delavskih zaupnikov — nevarno zaroto.

Hainfeldski kongres je bil za avstrijsko socialno demokracijo eden najpomembnejših dogodkov v razvoju Avstrije in avstrijske socialne demokracije. Na kongresu je bil sprejet hainfeldski socialnodemokratični program, ki se je naslonil na historični materializem in je v bistvu živel in živi še danes v razvoju avstrijske socialne demokracije. Hainfeldski duh je vodil avstrijsko socialno demokracijo in je ni zapustil tudi ne tedaj, ko je šlo za reakcionarno ustavno reformo. Ta duh je bil tudi edini, ki se je mogel in znal upreti nemškemu fašizmu in ohraniti demokratični značaj današnje majhne Avstrije.

Predvsem pa je potrebno poudariti eno dejstvo, ki je ozko v zvezi s hainfeldskim kongresom in ki je neutajljiva posledica njegova. **Avstrija in Nemčija sta bili takrat središče reakcije in terorja.** Po skoro desetletnem terorju se je reakcionarna birokracija izolirala sama, javnost pa je avtomatično prehajala v nekonsolidirane, anarhično razpoložene ideologije, ker se ni mogla svobodno razvijati. Hainfeldski program socialne demokracije je šele ustvaril pozitiven politični delavski program, okoli katerega se je jelo zbirati delavstvo, nasprotniki pa so se enako pričeli organizirati proti tezan in programu socialne demokracije. Hainfeldski kongres torej ni bil važen le za delavstvo, ampak sploh za razvoj, ker je preprečil s svojimi argumenti grozečo propast ali pa še hujšo reakcijo. Hainfeldski kongres socialne demokracije je zgodovinski mejnik, po katerem so se dalje razvijale avstrijske politične razmere v zmislu politične demokracije.

Ob zatonu diktature v Španiji.

Diktator Primo de Rivera je sam proglašal kot s časom nezdružljivo.

Španski diktator general Primo de Rivera je sedaj končno sporočil Španiji ter celemu svetu, da se njegova sedemletna samovlada bliža koncu in da ista nima več eksistenčne upravičenosti, ker da se ne strinja z duhom časa, a razen tega se mora boriti z nasprotniki. Diktator izjavlja, da je že naznanil kralju svoje nasvete in da bodo državljani v kratkem izvedeli, pri čem da so. Po njegovem mnenju se ne bo moglo takoj preiti k demokratičnemu režimu, temveč bo za prehodno dobo uveden nekak kompromisni režim med diktaturo ter konstitucijo. Zdi se pa, da ne bo o tem poslednjem odločil več diktator sam, marveč drugi faktor.

Dne 31. decembra je bil sklican ministrski svet na sejo, na kateri je imel sklepati o nadaljnjih odredbah. Glasom poročil nekaterih svetovnih dnevnikov, je Primo de Rivera doživel več neuspehov. Med temi je eden najhujših, nagli padec valute, ki je v zvezi s fujaskom obeh razstav v Barceloni in v Sevilli. Velikanska vaba tujcev, ki bi naj prinesli denar v deželo, ni imela uspeha. In tako so bili gospodarski krogi poginani v opozicijo in ravno gospodarstvo bi imelo diktatorju nuditi najtrdnjšo podlago. Kdo bo prišel na krmilo nove vlade, se zaenkrat še ne ve. Vsekakor ima klerikalizem velik apetit na vlado, če ravno je isti bil do zadnjega najboljša opora diktatorju.

Haaška konferenca

za ureditev plačila reparacij.

ki je pričela te dni zborovati, vprašanja reparacij očitno še ne bo mogla definitivno rešiti, ker, dasi so glavne velesile prepričane, da pride do kompromisa ali diktata, je vendar še mnogo vprašanj glede malih držav zlasti Madžarske, Bolgarije in tudi Italije, na katera ne bodo pristale te države. Haaška konferenca bo torej le korak dalje.

Jugoslovanska delegacija.

Haaške konference se udeležujeta za Jugoslavijo dr. Voja Marinković (doma bo ta čas vodil posle zunanega ministrstva dr. Kumanudi) in poslanik v Londonu dr. Jurij Gjurij. Kot eksperta sta dodeljena načelnik v zunanem ministrstvu Vl. Martinac in ravnatelj zavarovanja delavcev v Zagrebu dr. Radovan Matijašič. Tajnika sta V. Pešić in K. Pavlovič, uradnika zunanega ministrstva.

Boj za milijone podpornega društva železničarjev.

V podpornem društvu ni bilo tatov, v vrstah »Zveze« pa so bili voditelji, ki so kradli državni in delavski denar skozi več let po prevratu.

Za Novo leto je izdal Oblastni odbor Zveze jugoslovanskih železničarjev posebno izdajo svojega glasila »Jugoslovanski železničar«. V tej posebni izdaji je priobčeno revizijsko poročilo znanega prvaka, katoliške akcije magistratnega ravnatelja in bivšega zadržnega revizorja, Barleta, o poslovanju Podpornega društva železničarjev v smrtnih slučajih, ki je bilo, kakor znano razpuščenno maja meseca l. l. na sam predvečer občnega zbora.

Kako in odkod so dobili nacionalni borci to tajno revizijsko poročilo, ki ga odborniki društva, čeprav se jih to vendarle tiče, niso mogli dobiti, da bi nanj odgovorili; nas bi le lahko zanimalo, da bi tudi mi znali v bodoče potrkati na prava vrata, drugače pa nam naravnost ugaja, da se je poročilo priobčilo javnosti. Kajti iz poročila je samo eno razvidno, da »sodrug« (med njimi tudi sedanjí od bivšega Velikega župana imenovani voditelj krščansko-socialnih železničarjev, Wurzinger), niso ničesar pokradli, ampak, da so, in to potrjujejo vse bilance, delovali v prid društva, ki je imelo od leta do leta več premoženja in več članov.

Imeli so edino napako, da niso vprašali Zveze jugosl. železničarjev, kako smejo nalagati denar in kje.

Da so gospodarili pošteno, dokazuje tudi dejstvo, da niti eden izmed funkcionarjev društva ni bil do da-

nes obtožen, niti klican na odgovornost, kar bi se vsekakor zgodilo, če bi imeli kaj na vesti, saj so vendar najvišje oblasti v državi, ki skrbijo za red in zakonitost, imele priliko prebirati revizijsko poročilo magistratnega finančnega direktorja, iz katerega je vse natančno razvidno, samo to ne, koliko je revizor Barle za to svojo revizijo dobil nagrade, kar bi pa bilo najmanj tako zanimivo, ker vemo, da so šle te nagrade v tisočake.

Eno je, kar drži kakor pribito:

V Podpornem društvu ni bilo niti tatov, niti goljufov, kakor so se nahajali v vodilnih vrstah »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ki so dolgo vrsto let po vojni kradli državni in delavski denar na debelo — pod krinko nacionalizma.

In če bi »Zvezi« bilo res za čast in poštenje slovenskih železničarjev, potem bi ona imela dovolj prilike, da bi takrat, ko so stali ti žalostni junaki nacionalnega gibanja med železničarji pred sodiščem, izdala posebno izdajo, ki bi morale biti gotovo bolj obsežne, kakor je ta, v kateri je priobčeno revizijsko poročilo o »Podpornem društvu«, saj so se vršile v Mariboru celo tozadevne porotne razprave.

Zakaj le so gospodje tako silno nervozni? Da, da, trimilijonsko premoženje bi pač vsak rad upravljal, posebno, če so ga od Zveze s sodrugí titulirani železničarji skupaj znesli.

duhu časa. Danes bi bila duhovna kriza hujša, kakor je bila takrat na nižji stopnji razvoja.

Avstrijski fašisti v zvezi z Italijo.

Prelat Seipel koketira s Zito, soudeležbe umora osumljeni major Pabst pa z Mussolinijem.

Ni to nič novega. Naši listi so že o tem poročali. Te dni pa so objavile praške »Lidove Noviny« članek, ki to dejstvo ponovno potrjuje. Major Pabst (udeleženec nemškega Kappovega puča) živi na Tirolskem kot »trgovca« Peter. Pabst je sicer avstrijski državljan, pokojnino pa dobiva iz Nemčije, in sicer mu jo izplačuje nemški konzul v Innsbrucku. Heimwehrske gibanje podpira zlasti znana Alpine Montangesellschaft, ki ima glavni sedež v Nemčiji. Pabst biva večkrat v italijanski južni Tirolski, potuje z italijanskimi vojaškimi avtomobili in sprejema italijanske oficirje. Italija hoče to prijateljstvo z nemškimi fašisti za slučaj vojne z Jugoslavijo, ker jim avstrijski fašisti obljubujejo, da bodo zagotovili prevoz italijanskega vojaštva čez Tirolsko in Koroško v Jugoslavijo. — To samo dokazuje, da dela avstrijska, madžarska in italijanska reakcija skupaj.

Nov kandidat za madžarski prestol.

Needinost madžarskih monarhistov.

Madžarski monarhisti so podobni neapoljskim muzikantom, ki godejo vsak svojo. Sedaj poročajo z Dunaja pariškemu »Excelsorju«, da se zavzema član madžarske vlade, ki je v najožjih stikih z italijanskimi fašisti, da bi postal madžarski kralj italijanski vojvoda d'Aosta. Ta italijanski princ je eden duhovnih voditeljev italijanskega fašizma. Članu vlade izjavljajo legitimisti, ki še vedno računajo na Habsburžana, pravijo, da bi kaj takega bilo mogoče le, če to pomaga do revizije trianonske pogodbe. Opozicionalne stranke so pa mnenja, da bi taka volitev le še bolj ukoreninila nezaupanje do Madžarske v inozemstvu, kar bi utegnilo imeti slabe posledice. — Madžari imajo res vedno veliko skrbi.

Bolgarija in reparacije.

Bolgarija je pripravljena na plačevanje vzhodnih reparacij.

Iz Pariza poročajo, da je Bolgarija končno pristala na to, da bi plačevala vojno odškodnino v višini 10 milijonov zlatih frankov letno skozi 37 let, pod pogojem, da se jo oprosti vseh ostalih obveznosti.

Med tem pa se Madžarska slej kot prej upira vsakršnemu plačevanju reparacij.

Nasprotstva ruskih diktatorjev.

Ali bo Čičerin odžagan?

Ljudski komisar za zunanje zadeve, Čičerin, se nahaja že zelo dolgo v Nemčiji, baje na zdravljenju. Zdi se pa, da je to politična bolezen in da se Čičerin ne »zdravi« prostovoljno. Pred nekaj časom se je celo govorilo, da je Čičerin pozvan, da se vrne v Moskvo. Na to so poročali listi, da se ne misli vrniti v Rusijo, marveč, da bo ostal v Nemčiji, češ, da je med njim in sedanjo Stalinovo vlado nastal spor.

Sedaj pa zopet poročajo, da je Čičerin že pripravil svoje kovčke in da bo v kratkem odpotoval preko Varšave. Vendar pa, da ni gotovo, če bo svoje mesto zopet zasedel. V slučaju, da je že ali da bo odžagan, se bo vrnil nazaj v Nemčijo.

Srednjeevropska reakcija, ki je precej podobna današnji avstrijski fašistični reakciji, se je morala vdati

Fašizem prerokuje vojno.

Odkar poizkušajo po vsem svetu pripravljati mir in sporazum, čujemo iz Italije vedno iznova tiste argumente, ki so jih pred vojno ponavljali veliki rožljaci s sabljami. Kakor Viljem II., govori Mussolini z vzvišenim glasom o »prostoru na solncu« in o »vojni kot zadnjem sredstvu in zadnji možnosti ob usodnem trenutku katerega naroda«. Obenem se širijo po svetu periodično alarmirujoče vesti o nameri Italije, kakoč megleno na leto 1935 kot »usodno leto, v katerem fašizem izvrši svojo nalogo«. Prav enako kakor pred vojno v Nemčiji, se zblizujejo in poprijateljujejo težka industrija in gospodarji v deželi. Uspelo je to zblizvanje že toliko, da se je — po italijanskih poročilih — posrečilo italijanskemu gospodarskemu ministru (to je seveda Mussoliniju), ustvariti **konsorcij težke industrije**. To seveda ni bilo težko. Zakaj kovinski industriji še niso bili nikdar z vlado tako pobrateni, kakor prav v zadnjem času. Železna in jeklena industrija se je v Italiji v zadnjih letih tako-le razvijala: obdelali so l. 1923 1.143.000 ton, leta 1924 1.458.135 ton, leta 1925 1.891.659 ton, leta 1926 1.883.841 ton, 1927 1.721.260 ton in 1928 1.959.338 ton. Če bi pomenile te številke naraščanje gospodarskega udejstvovanja, bi to bilo v redu. Značilno pa je, da vlada v vsej industriji resna kriza, zlasti pa v železni industriji (kovinski industriji, ladijedelnici in stavbeni industriji). **Edine tovarne, ki so popolnoma zaposlene, so tovarne za vojni material.** Od tod izvira tudi zgoraj navedena povečana produkcija.

Povsem očitno se oborožuje Italija za vojno. To dokazuje izdelovanje vedno več vojnega materiala, psihološko pripravljanje mladine, vojnihojskaški govori vladnih govornikov. Nedavno je rekel Mussolini dobesedno: »Sedaj sta fašizem in vojaške formacije dve telesi, toda jutri, na dan preizkušnje, bosta le eno telo in ena duša.«

Jutri! Kdaj bo to? Morda prej kakor mislimo. **Zato je treba vedno opozarjati na to nevarnost in jo pozivati na pobijanje fašizma, kjerkoli se pojavi!**

Francosko-nemško delavsko pobratimstvo.

Sporazum med nemškimi ter francoskimi delavci.

Iz Pariza poročajo:

Zveza strokovnih organizacij iz Pariza in okolice, je 31. decembra sprejela delegacijo delavskih lig iz Nemčije, ki se tamkaj nahaja že osem dni. Sprejem se je vršil v znamenju nem.-francoskega sporazuma.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 16

Ali je sestra-usmiljenka čarovnica, kali? Takoj je uganila Miškine misli.

— Kam greš sedaj?

Miška je pogledal v njene sočutne oči in rekel: — Teta, naj se stisnem v kotiček. Nikomur ne bom pravil...

So na svetu dobri ljudje! V srcu je veseleje in tudi manj gladu je v črevah.

Miška sedi v sanitetnem vagonu in ne verjame: ali je to sen ali resnica?

Vagon se zaziblje. Kolesa zaropotajo, igrajo. Miška sedi v kotičku in se smehlja v sinjo dremoto, ki meša misli.

— Kje je sedaj Vanjka s krivimi nogami? ... Kje so ognjišča? ...

Vsa ognjišča so hkrati pogorela, samo kolesa pod vagonom govore:

— Tu-tu-tu! Tu-tu-tu!

Nato so še kolesa prenehala govoriti. Sanje.

13.

Miški je bolnica ugajala. Poslikana je in ima mnogo oken. Serjoška bo ležal v nji in ozdravil. Zdravila mu bodo dajali, praške, hitro ozdravi. Ko se bo Miška vrnil iz Taškenta, ga vzame s seboj domov. Če bo dobil mnogo kruha, si ga razdelita. Vsakdo lahko zbolí; Serjoška ni kriv, da je zbolel...

Nosila s Serjoškom so postavili k vratom. No-

Pred nemiri v Indiji.

Vseindijski kongres zahteva neodvisnost.

V Lahore v Indiji se je vršil te dni nacionalni kongres, ki se ga je udeležilo okoli 30.000 ljudi. Na zborovalnem poslopiju so razobesili indijsko narodno zastavo.

Vodilni odbor je sprejel s 138 glasovi (proti 98) predlog Ghandija, da se zahteva **popolna neodvisnost Indije** ter da se Indiji londonske konference glede ustavne ureditve ne udeležijo. Predlog skrajnih ekstremistov, da se takoj prekinejo vsi stiki z Anglijo ter da se postavi nova nasprotna vlada in organizira splošno stavko ter izvede bojkot vseh državnih in občinskih oblasti in sodnij, je bil odklonjen.

V svoji izjavi je rekel predsednik Nehru, da pomeni neodvisnost za Indijo popolno osvoboditev od angleškega gospodstva in britskega imperija. Kongres ni voljan dopuščati, da bi mu angleški parlament diktiral usodo. Nehru je rekel, da je socialistični republikanec, da pa uvidi, da kongres v sedanjem trenutku ne more zasledovati socialističnega programa, ki zahteva popolno ločitev od Anglije, ustanovitev indijske vlade ter splošni bojkot proti Angliji. Predsednik povdari, da meni, **da se bodo politične izpremembe v Indiji izvršile**

le mirnim potom. Ne odklanja pa odpora, če bi se hotelo gibanje s silo zatreti. Končno je predsednik priporočal lojalnost proti zakonodajni skupščini v Indiji in krajevnim korporacijam; nasprotno pa priporočal bojkot nad angleškim blagom in odklanjanje plačevanja davkov. Sklepe imenuje **javno zaroto**, ki ima namen osvoboditi Indije angleškega gospodstva.

Indijci se že dolgo bore za svobodo. Kdor pa pozna indijske razmere, ve, da je v Indiji prebivalstvo razcepljeno v mnogo strank in sekt, ki niso v stanu izvesti katerega enotnega pokreta. Ako pride do izvajanja sklepov na tem kongresu, utegne nastati meščanska vojna, ki bo imela ogromne posledice.

Kakor smo že poročali, hoče angleška delavska vlada dati Indiji **avtonomijo**, ki bi omogočala razvoj in konsolidacijo Indijcev. — Zatira pa Indijce angleški kapital.

Indijski uradniki, ki so bili v državnih angleških službi, so z ozirom na sklepe nacionalnega gibanja in zadnje sklepe kongresa, izstopili z novim letom iz službe.

Preprečen atentat na Stalina.

Zarote proti fašističnemu in boljševiškem terorju.

V Moskvi je bila odkrita zarota proti sedanjemu diktatorju Rusije, Stalinu. Gnezdo zarote se je nahajalo v samem Kremlju. Voditelji so bili neki Deržibašev in Krumov. Zarotniki so imeli namen umoriti Stalina ter proglasiti desničarsko diktaturo. Seveda pri zarotnikih ni manjkalo agentprovokaterjev, ki so o namerah zarotnikov obvestili čeko, ki je zarotnike postreljala. To pa ni edini atentat, ki je bil pripravljen. V Rusiji so atentati kmetov na sovjetske komisarje na dnevnem redu. Isto je v Italiji, kjer žive voditelji fašizma v silnem strahu pred atentati.

Med tem pa, ko boljševiki priznavajo, da se ljudstvo upira njihovu terorju in diktaturi, skuša italijanski tisk prikazati vsakega atentatorja kot blazneža ali pa kot moralno propalega človeka.

O atentatih v Rusiji in Italiji, o nameravanem atentatu na belgijski kraljevski par in o izvršenem atentatu na indijskega podkralja lorda Irwinga, piše svetovno delavsko časopisje:

Niso pokvarjeni in hudobni ljudje, ki vrše atentate v Italiji in Rusiji, tudi se ne more trditi, da bi bila duševna zmedenost vzrok atentatom (ki jih s človeškega stališča seveda nikoli ni mogoče odobravati).

Vse to je lep izgovor, lepa fraza, ki daje mandat fašizmu in boljševizmu, da ni treba pravih vzrokov preiskovati, zlasti ne posezati v glavno zagonetko, to je, **kateri in kakšni duhovni in moralni predpogoji** ustvarjajo v Italiji in Rusiji dispozicijo za kruti teror, celo teror nad povsem nedolžnimi objekti. **Če se v Rusiji in Italiji ponavlja toliko terorističnih akcij, toliko atentatov, mora biti nedvomno nekje vzrok, da se je »strast« tako razpasla.**

V Italiji, Rusiji in Španiji, kjer se je ta bolezen razpasla, vidimo, da se **omejuje svoboda**; da se preganja ljudi zaradi mišljenja in naziranja z drakoničnimi zakoni. Davi se naravni razvoj, usiljuje se spontano novo mišljenje, ki se naravnemu razvoju nikdar ne more usiliti z uspehom, pač pa se **narod ideološko lahko vzgoji z metodami, ki mu omogočajo svobodno sodelovanje v razvoju.**

Atentati in razne akcije v fašistični Italiji in sovjetski Rusiji niso izrodek pokvarjenega sveta, ne izrodek duševne zmedenosti, ampak v bistvu le izrodek zatiranega duševnega razmaha.

Vsak razvoj je produkt duha, produkt naroda; zato je najboljšo sredstvo proti atentatom in terorističnim akcijam vpoštevanje tega duha in

Parlament in vlada na Poljskem.

Razmerje med poljsko vlado in poljskim parlamentom nima primere.

Nova vlada, ki jo je sestavil Ivovski profesor Bartel, se zopet ne naslaja na parlamentarno večino, ampak na manjšino. Da pride taka vlada vsak trenutek v konflikt s parlamentom, je naravno.

V proračunskem odseku je socialistični poslanec dr. Diamand stavil predlog, glasom katerega naj parlament ne priznava onih dolgov, ki bi jih vlada brez vednosti ali pa celo proti sklepu parlamenta napravila. Glasovanje o tem predlogu, ki bo brez dvoma sprejet, se bo vršilo v začetku januarja. Tak sklep bo zelo uplival na bodoča pogajanja vlade za ev. posojilo. Naravno pa je, da takšno razmerje med vlado in parlamentom ne more dolgo trajati.

Za Afriko jim gre.

Spor med Italijani in Francozi radi Tunisa.

Italijanski listi se hudo razburjajo radi izjav, ki jih je podal francoski poslanec Marinand v francoskem parlamentu glede narodne večine v Tunisu.

Omenjeni poslanec je naglašal, da mora Tunis pokazati, da ima najmočnejšo francosko kolonijo in če to ne bi bilo drugače mogoče doseči, tedaj z **naturalizacijo**.

Briand se je s tem strinjal. To pa je pri Italijanih povzročilo vihar ogorčenja. »Tribuna« se upira, da bi se Francozi polasčali otrok italijanskega naroda, ker za te baje gre pri naturaliziranju. Češ, »**največje razžaljenje za narod pomeni, oropati ga njegovega lastnega mesa in krvi**«. — Ako bi le to načelo veljalo tudi za fašistično Italijo!

njegove ideologije: svobodna koncentracija duševnih sil. To tezo pa Rim in Moskva odklanjata.

Ni oporekati fašizmu in boljševikom, ki trdijo, da mora država kot socialna enota očuvati red, ali **svobodni ideološki razmah ni nered**, ampak je le naravno življenje naroda, ki ob zdravi in svobodni miselnosti vedno najde pravo pot.

Vsak teror pa naleti na odpor in če je teror naperjen proti razvoju in njega ideologiji, vede v **duhovno anarhijo, ki povzroča atentate in teroristične akcije**.

Atentati v fašistični Italiji in boljševiški Rusiji nimajo svojega izvora v vojni nemoralu, ampak v **povojnem podcenjevanju zdravega narodovega duha, naravnega razvoja in v opuščanju pospeševanja njega ciljev**.

sači so odšli. Dolgo ni bilo nikogar od nikoder. Vrana v vejevju je zakrakala.

— Ni dobro! ...

Da bi ne bilo nesreče.

Serjoška se je zavedel in zajokal.

— Kam me hočejo?

— Bolnica je tu. Ne boj se.

— A ti, kje si?

— Tukaj, pri tebi.

Miška je sedel na prag pred vrati in jel pripovedovati. Zelo dobro žensko je srečal. Smilila sta se ji in dala je kruha. Jaz, je rekla, ozdravim Serjoška. Imam, pravi, takšno zdravilo. A Miška sam vseeno ne odide. Po bazaru^{*)} bo hodil. Za pot stajajo je bazar, kakor v Buzuluku, in kupiš, kar hočeš. Serjoška naj ne bo hud, ker sta se kregala — na pot brez tega ne gre.

Spomnil se je na priigrani žebelj.

— Misliš, da sem ti zares vzel žebelj? Kaj mi mar žebelj, ki ni moj? Samo dražil sem te ...

Vzel je žebelj iz toplega, globokega žepa in ga stisnil Serjoški v roko.

— Na, shrani ga.

A ko so se odprla vrata bolnice in so odnesli skozi nje Serjoška na vekomaj, je občutil Miška globoko bolečino in bridko občutil svojo zapuščenost. Stopil je k mizi, kjer je ženska v belem plašču zapisovala in z utrujenim glasom je pripovedoval:

— Kmeta sva iz Lopatinske volosti. Mihail Dodonov sem jaz, a on — Sergej Ivanič.

— Kako se piše?

^{*)} Bazar — prostor, kjer je sejem in kjer se prodajajo vse mogoče stvari.

Miška je hkrati pozabil Serjoškin priimek. Malo prej še se mu je vrtel v glavi! Imel je na jeziku še počestno kletev! Ženska je odločno zahtevala.

— Pišite naravnost na me: Mihail Dodonov, Lopatinska volost.

— Pismen.

— Pa seveda!

— Podpiši.

Miška se je naslonil s prsmi na mizo in zgubaničil ustnice od napa.

Dolgo že ni pisal in roka je trda.

Ko je podpisal, mu je naenkrat postalo neprijetno.

Stopil je iz bolnice, a na pragu je ležal žebelj.

— Eh, pozabil ga je, Serjoška.

Pogledal je skozi okno. Nikogar ni videl. Pogledal skozi drugo: Nekdo mu je zapretel s prstom. Stopal je okrog bolnice kakor psiček in zopet obstal pred vrati ...

— Kako dati Serjoški žebelj?

Iz bolnice so nesli človeka na nosilkah. Misli je, da je to Serjoška; a na nosilkah je bil mrlič — mrtva ženska. Videle so se gole noge.

Težko je postalo Mišku. Jedel bi rad in so druga mu je žal.

— Žebelj je pozabil?! ... Zakaj?!

14.

Ves dan se je Miška potikal po bazaru med prodajalci, poslušal, koliko zahtevajo za krilo, koliko za bluzo, koliko stane kruh, ali se plačuje z denarjem. Hotel je tudi sam vzeti iz vreče babičino krilo. Mužiki okrog se pogovarjajo:

Doma in po svetu.

Kraljeva novoletna napitnica. Kralj Aleksander je sprejel na soareji na silvestrov večer ministre. O polnoči je kralja pozdravil predsednik vlade, na kar je odgovoril kralj. V obeh govorih se nahajajo reminiscence na današnje stanje in poudarjajo momenti, ki so bili objavljeni s proklamacijo z dne 6. januarja 1929. Pozitivnih točk v nagovorih ni, razen, da hočeta vlada in kralj utrditi državo po dosedanjih načelih, izvesti enotno zakonodajo itd.

K tiskarskemu gibanju v dravski banovini. Delodajalci so tiskarskemu in knjigoveškemu delavstvu odpovedali kolektivno pogodbo. Vršila so se dolga pogajanja, ki so bila minuli teden zaključena. Razprave se bodo vršile samo še o nekaterih vprašanjih, ki so bila odložena. Ob priliki bo o tem predmetu še izpregovoriti nekaj besed, ker je jako značilen z ozirom na taktiko in nekatere zahteve delodajalcev. Stavka ali izpor je zaenkrat odgojen. Nova pogodba bo veljala poldruge leto.

Novi kazenski zakon, ki je bil podpisan 27. januarja 1929 je stopil z novim letom v veljavo. Istotako sta stopila ta dan v veljavo zakon o kazenskem postopku z dne 16. februarja 1929 in zakon o izvrševanju kazni na prostosti z dne 16. februarja 1929. Zakoni se prištevajo v splošnem med modernejšje. Odslej bomo torej vsaj kaznovani po enem zakonu.

Nov zakon o državnem sodišču za zaščito države je podpisal kralj na predlog ministra pravde. Novi zakon je nekaj zakoniti pravilnik za državno sodišče. Izide pa še posebna izvršilna naredba.

Kaj stane sprememba cestnega voznega reda? Sprememba voznega reda v Avstriji, ki je sedaj v Nemški Avstriji sklenjena, bo stala dunajsko mestno občino okrog 100 milijonov Din, ker bo morala napraviti mnogo sprememb pri cestni železnici. Voznja na levo bo sedaj obstojala samo še na Madžarskem in Čehoslovaškem.

Lyonski župan Herriot proti z odstopom. Vsled spora, nastalega med socialisti in županom Herriotom v mestnem občinskem svetu mesta Lyon, je izjavil Herriot, da bo odstopil. Socialisti so pri zadnjih volitvah dobili v Lyonu večino, pa so radikali Herriotu prepustili župansko čast, katero je imel že dalje časa.

Herriot podpira idejo Zedinjenih držav Evrope. Povodom razprave o proračunu zunanjega ministrstva, je imel govor bivši ministrski predsednik Herriot, ter pozdravljal idejo zunanjega ministra Brianda, za ustvaritev Zedinjenih evropskih držav, kar je po njegovem mnenju nujna potreba, ako se noče, da postane Evropa kolonija Amerike.

Papežev tajnik Gasparri je obolel. se je zgodilo tik pred izprembo vatikanski diplomaciji. Tudi diplomati drugih držav radi obole ob ta prilikah.

Nazadovanje porodov v Italiji. »F. Polo di Roma« je objavil senzacionalni članek o nazadovanju porodov v Italiji ter pripisuje krivdo na tem — Mussoliniju! O tem se vrši zelo živahna razprava v vsem italijanskem časopisu. Predlaga se različne preventivne sklepe, da bi se padanje porodov preprečilo. Med drugim bi se naj dovolilo ljudstvu davčne olajšave (zelo modro, op. ur.), nadalje bi se naj davek na samce poostiril. Končno bi se naj družine, ki imajo veliko število otrok, odlikovalo! Da, da! Življenja pač ni mogoče stisniti v fašistično uniformo in Italijani nočejo otrok vzgajati samo za Mussolinijev »kanonenfuter«.

Sporazum med Anglijo in Rusijo se zdi nekaterim grozovito nevarna stvar, ker bodo boljševiki angleško delavsko vlado ukanili. Tako pravijo. Videli pa bodo, da to ni tako nevarno. To povemo, da ne dobe od strahu sivih las. — Gospodarski svet mora sodelovati, mora sloneti na sporazumevanju. Če tega ni, slede imperalistične vojne, sledi šovinistično hujškanje, fašizmi, diktature, polomi itd. Človek je — »družabna žival«.

Zapiranje cerkva in mošej v Rusiji. V avtonomni sovjetski republiki Baskiriji je bilo na zahtevo enega dela prebivalstva zaprtih 45 mošej in 7 cerkva. V mestu Biešici je bila zaprta katedrala ter dana na razpolago za kino oziroma cirkus. Iz mnogih tovarnih prihajajo zahteve na centralne oblasti od strani delavstva po odstranitvi vseh cerkvenih zvonov v Rusiji.

Sirahovita katastrofa. 150 otrok zgorelo pri kinopredstavi. Na silvestrov dan popoldne se je v mestu Paislay na Angleškem pripetila grozna nesreča, ki je končala 150 otroških življenj. V nekem kinu je bila popoldanska predstava za otroke. V operaterskem prostoru se je vnel film z velikim plamenom, ki je zajel ves prostor in proniknil od tu v dvorano za gledalce, katere stene so bile obdane z oboji iz lesa. V hipu je bil kino v plamenu. Otroci so v paničnem strahu tiščali k izhodu. V gneči se jih je veliko zadušilo in bilo pohojenih. Večina pa ni mogla več na prosto in je od dima omamljena klicala na pomoč. Pred kinom se je nabrala ogromna množica prestrašenih prebivalcev. Matere so kakor divje razbijale okna in vrata in skušale priti do svoje dece. Gasilno moštvo je s plinskimi maskami na obrazih skakalo skozi okna v dvorano in nosilo na pol mrtve otroke ven. Ko so požar pogasili, so našli pred izhodom in na hodniku cele kupe ožganih otroških trupel. Zgorelo, oziroma za opeklinami umrlo je do sedaj 150 otrok.

Mesto se je pojavilo nad morsk gladino. Iz Newyorka poročajo: Pri otoku Baganie v Bahamskem zalivu so v zadnjem času opazili nek dosedaj nepoznani otok in na njem ruševine neke naselbine. Otok ni na nobenem zemljevidu označen. Misli se, da je otok nastal vsled potresa, ki je bil nedavno v centralni Ameriki, ki je povzročil, da se je mesto dvignilo nad morsk gladino, ki se je pred več stoletji ravno tako vsled potresa pogreznilo. Kolikor so dosedaj dognali, gre za razvaline vele-mesta, sezidanega v staroameriškem stilu. Carneggiejev zavod bo poslal ekspedicijsko, ki bo razvaline preiskala.

Ne bomo se še peljali z raketo v vseunirje. Kakor se je pred kratkim poročalo, je izdelal profesor Oberth v Ostseebad-Horstu raketo, ki jo je nameraval te dni spustiti v vseunirje. Sedaj pa poročajo, da so omenjenemu profesorju o božičnih praznikih popolnoma odrekli živci in vsled tega ne more z delom nadaljevati. Menda so se poskusi slabo obnesli v nasprotju s profesorjevimi računi. Zaenkrat se bomo pač morali še zadovoljiti s čitanjem potopisov Jules Verneja o potovanju na mesec.

Bolezen papig v Berlinu in na Dunaju. V Berlinu se je pojavilo mnogo slučajev zagonetne bolezni, ki se je v več slučajih končala s smrtjo. Sprva se je mislilo, da gre za hud paratifus ali za zastrupljenje krvi, ker nastopa s podobnimi znaki, dokler ni nek profesor dognal, da gre za bolezen, ki se dobi od papig. Dognalo se je, da so vse obbolele osebe imele doma te zelene ptice, ali pa so na kak način prišle z njimi v stik. Opazilo se je tudi, da med papigami izbruhne včasih epidemija. Pri bakteriološki preiskavi se je dognalo, da gre pri obolelih osebah in pri papigah za isti bacil. Zato je bilo izdano splošno svarilo na vse one, ki imajo posla s papigami, naj bodo oprezní, predvsem naj tičev ne poljubujejo in naj si ne pustijo hrane od njih iz ust jemati. Pred par dnevi je na Dunaju umrl neki invalid, ki je hodil okrog po šejmih s svojo papigo, ki je s kljunom vlekla iz skrinjice prerokovalne papirčke. Papigo je imel že dvajset let; pred kratkim mu je pa zbolela in on jo je pital z isto žlico, s katero je sam jedel in ponoči jo je jemal s seboj v posteljo. Nalezl je od nje bolezen. Tudi tuberkuloze se človek od bolne perutnine lahko nalezje.

Menihi na gori Atos izumirajo. V meniški republiki Atos ob Egejskem morju je 20 velikih pravoslavnih samostanov; 17 grških, 1 srbski, 1 bolgarski in 1 ruski, z mnogimi poseb-

nimi kapelicami, cerkvami in drugimi poslopji. Pred vojno je bilo tu 15.000 menihov, danes jih je komaj še 2400. Samota in mistika več ne mičeta.

Gradba mest na kolektivnih načelih.

Sovjetska vlada izdeluje načrte za pet novih socialističnih mest ob Volgi. Spomladi leta 1930 se bo pa pričelo z zidavo novega mesta Magnitogorsk na Uralu in osem novih mest v Doneckem premogovnem revirju. Tovarniška poslopja bodo v teh mestih ločena od stanovanjskih hiš po obširnih parkih. Stanovanjske hiše bodo velike za 2000 do 3000 stanovanj pod eno streho in preračunane izključno na kolektiven način življenja. V vsaki hiši bodo v zgornjih nadstropjih velike skupne spalnice za odrasle, za otroke bodo pa posebni prostori, kjer se bodo lahko zadržali podnevi in ponoči, vendar tako razvrščeni, da bodo imeli odrasli vsak čas k njim dostop. Nad spalnicami bodo dvorane za kulturne potrebe in za razvedrila, v pritličju pa jedilnice in prostori za toaleta.

Mnogo zanimanja vzbujajo tudi vprašanje koncentracije kmečkega prebivalstva v krajih, kjer se je kolektivistično kmetijstvo že razvilo. V spodnjem Povolžju se namerava zgraditi več socialističnih kmečkih mest. Po inicijativi moskovskega delavstva se je ustanovil v Moskvi centralni odbor za preureditev načina življenja.

Ljubljanska občina se je udala pritisku špekulantov z zemljišči.

Davek na nezazidane parcele v Ljubljani ukinjen.

Občinski svet ljubljanski je sklenil pri letošnjem proračunu tudi novo davščino na nezazidane parcele. Dvojni namen je imela ta davščina. Prvič, da regulira cene zemljiščem in drugič tudi, da dobi občina ljubljanska po tej poti novih dohodkov.

Skromne so bile postavke za to davščino. Skoroda neznatne v primeri z velikim porastom na vrednosti parcel posebno v povojnih letih. Vsaj so se parcele v mestu samem in tudi na periferiji tako podražile, da je najboljši naložil svoj denar oni, ki je pred leti kupil parcelo, pa gledal prekrižanih rok, kako raste cena kupljeni parceli.

Ta porast je pa povzročila v glavnem okolnost, da je ljubljanska občina gradila ob parcelah ceste, delala vodovode in kanalizirala. — Kakor hitro je občina izvedla to delo, so takoj poskočile cene, lastnik parcel je spravil kolosalne dobičke, mestni občini pa so se kopičili dolgovi.

Zato je bila skrajna nujnost, da bi mestna občina ljubljanska poiskala pri lastnikih parcel vsaj majhen del porasle zemljiške rente in krila najnujnejše tekoče potrebščine.

Toda: Davščina je prinesla sedanji občinski upravi mesto denarja težko in hudo blamažo.

Gradbeni urad mestnega magistrata je po naredbi izdelal za to davščino plačilne naloge, magistrat je te plačilne naloge — podpisane seveda — razposlal, že razposlane plačilne naloge pa je župan naknadno preklical in razveljavil.

Ljubljana.

Ljubljana precej popije; smo lahko ponosni. V Ljubljani so popili v enajstih mesecih 2.509.736.38 litrov vina in 1.272.921.50 litrov piva. Torej okroglo tri milijone litrov alkoholnih pijač. Poleg tega je še porabila: Ruma in raznih likerjev 27.959.38 litrov, špirta in žganja 68.943.62 litrov. Žganja se je pa popilo nedvomno vsaj trikrat toliko, ker ga delajo iz čistega alkohola, ki se uvaža v mesto.

Zdravstveno predavanje za ženske bo zopet v sredo, 8. januarja, ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Predavala bo specialistinja za ženske bolezni dr. Mira Finkova o porodništvu.

Vsak rabi dobrega

URARJA

Strokovnjaška postrežba podaljša točno delovanje ustroja ure. — To Vam nudi pa samo dobri urar

M. Jlgger & Sin

Maribor, Gosposka ulica št. 15

Popravila se izvršijo kmalu — dobro in po ceni.

Prodaja tudi na obroke.

In zakaj? Zato, ker je društvo hišnih posestnikov mnenja, da bi mogla in smela občina obdavčiti le kakih 10 parcel, ki da jih lastniki iz špekulativnih razlogov ne prodajajo. Za vse ostale parcele pa — tako so trdili seveda njihovi lastniki — pa je tak davek krivičen.

No, in takemu naziranju so na magistratu pritrdili, ter zavrgli davščino, ki bi dala občini nad milijon dinarjev novih dohodkov.

Rajše zaključiti proračunsko leto z občinskim deficitom, kakor pa poiskati denar tam, kjer ga je lahko po vsej pravici vzeti.

Mar ni pravično, da prispeva k občinskemu proračunanim stroškom za vzdrževanje cest oni lastnik parcele na primer pri Sv. Krištofu, ki jo je leta 1921 kupil za Din 20.— po kvadratnem metru, pa jo sedaj takoj lahko proda po Din 50.— in še več?

Kdo more tukaj trditi, da bi bilo to škodljivo ali pa celo krivično? Kaj ni večja krivica, pritiskati davke na moko in meso? Zakaj pa konzumnih davkov ne ukinejo?

Ni pričakovati, da bo sedanja občinska uprava preklicala svoj umik pred društvom hišnih posestnikov.

Vsekakor pa bo treba o tem umiku in blamaži izpregovoriti tudi v občinskem svetu.

V intencijah občinskega sveta gotovo ni bilo, da se občinska uprava s to davščino pred javnostjo na tak način blamira.

Maribor.

Mariborski kulturno-socialni seminar. V Mariboru so prebirali pooblaščenec banske uprave knjige v knjižnici Del. zbornice, ki so jo z velikim trudom pred dvema letoma ustanovili funkcionarji Zbornice, na prevratno in erotično tendenco. Ob tej priliki se je rodila misel ustanovitve kulturno-socialnega seminarja za naše akademično naobražene ljudi, ki bi naj naročali knjige iz delavskega denarja za nečlane zbornice. Zoper to namero, ki jo tudi »Slovenec« zagovarja, je vložila zbornica pri banski upravi pismen ugovor. Članom zbornice se zdi jako krivično, da bi morali svoje prispevke dati nečlanom za nakup knjig, ki jih sami ne smejo čitati.

Pristno slivovko, droženko, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov, špirta, vinskega kisa, ezenčnega kisa, čaj v zavitkih in odprt. Glavna zaloga oranžade, limonade, konjaka i. t. d. od trdke „Patria“, Zagreb.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 9

Na drobno! **TOVARNA ZA IZDELOVANJE LIKERJEV, DEZERTNIH VIN IN SIRUPOV.** Na debelo!

Pregled in nadzorstvo »Delavske knjižnice«. Tik pred Božičem je bila knjižnica »Delavske zbornice«, ki jo je teden poprej policija zapečatila, zopet otvorena. V prostore knjižnice je prišla komisija, obstoječa iz zastopnika policije, zastopnika banke uprave dr. Puntarja iz Ljubljane in prof. Mlakarja. Dr. Puntar je knjižničarki sporočil, katere knjige je izločil iz rednega poslovanja in se bodo smele tiste knjige izposojevati le ločeno onim, ki jih bo smatral od bana določeni pooblaščenec, profesor Mlakar za sposobne, da čitajo dotične knjige. Prof. Mlakar bo izposojeval odslej te knjige po trikrat na teden, medtem ko bo knjižničarka poslovala vsak dan, kakor doslej. Izločena je bila predvsem socialna literatura ter razni aktualni moderni romani svetovne literature, kot n. pr. Sinclair itd., pa tudi starejša literatura, n. pr. vsi Zolajevi romani, tudi slovenski prevodi Zolajevga »Poloma«, Macharjev »Rim« itd.

Zapuščena avtobusna čakalnica. Nastopivša zima in mokro vreme je zopet pokazalo nujno potrebo avtobusne čakalnice na Glavnem trgu. Ta čakalnica je sicer že zgrajena, čeprav so jo celo leto zidali, toda stoji osamljena in zapuščena pri državnem mostu, kot bi je nihče ne videl. Sedaj šele se je pokazalo, kako prav so imeli oni, ki so ponovno in ponovno po časopisih povdarjali, da spada takšna čakalnica na sredino ceste, med mostom in Gosposko ulico. Stavbeni urad pa je teh ob sebi umljivih nasvetov ni poslušal, ampak postavil nesimpatično kolibo k državnemu mostu, kjer je nihče ne uporablja. Ljudje se je izogibljajo, ker ob dežju, snegu in vetru ne nudi prav nikake zaščite, še manje pred mrazom in čakajo radi tega avtobuse tam, kjer avtobusi stojijo, pri »Veliki kavarni«, ki tudi nudi za silo streho. Ljudje se tam kar drenjajo od jutra do večera, zastavljajo promet in se je prav čuditi, da se tam še ni zgodila nikaka nezgoda in da se to kopičenje ljudi na najprometnejši točki mirno trpi. Očividno se bo morala zgoditi zopet prav tragična nesreča, da bo tudi v tem oziru ustrezno potrebam modernega in varnega prometa. Avtobusna čakalnica pri mostu pa je stala ogromno denarja, baje okrog 100.000 Din, haskaj od nje pa nima občina nobenega. Ker bodo tam prej ali slej zidali, se bo morala ta lopa na vsak način podreti in občina bo zgubila ves ogromni investirani denar. Potem ni čuda, da je avtobusni promet pasiven, če se tako nepremišljeno, proti vsakemu gospodarskemu principu izmetavajo stotisoči.

Zimski kres društva »Priatelji prirode«, podružnice Maribor, se vrši v nedeljo, dne 5. januarja 1930, na Pohorju. Odhod ob pol 15. uri od vogla Frankopanove ceste in Stritarjeve ulice. Povratek predvidoma približno ob 19. uri.

Popis davčnih zavezancev. Po zakonu o neposrednih davkih se mora vršiti vsako leto popis davčnih zavezancev. Vsled tega pozivlja mestni magistrat mariborski vse posestnike oziroma upravitelje hiš na ozemlju mestne občine mariborske, da točno popisajo na podlagi posebnih pol, ki jih prejmejo od mestnega magistrata, v svojih hišah vse stranke, to je najemnike in podnajemnike po stanju z dne 1. januarja 1930. Popisne pole, ki so opremljene z navodilom, kako se izpolnijo, se morajo izpolniti tekom treh dni po prejemu in imeti pripravljene, ko pride po iste zato določeni magistratni organ.

Celje.

Pri Javni borzi dela, podružnica Celje, je od 22. do 28. decembra 1929 iskalo dela: a) iz prejšnjega tedna preostalo: 360 moških, 154 žensk, vseh 514; b) tega tedna novo prijavljenih: 25 moških, 8 žensk, skupaj 33. — Skupaj: 385 moških, 162 žensk, vseh 547. — Od 1. januarja 1929 do 28. decembra 1929: 1. Iskalo je dela: 4096 moških, 1211 žensk, vseh 5307. — 2. Ponujeno delo za: 2745 moških, 1021 žensk, vseh 3766. — 3. Izvršenih posredovanj: 1537 moških, 537 žensk, vseh 2074. — 4. Odpotovalo: 786 moških, 132 žensk, vseh 918. — 5. Odpadlo: 1420 moških, 385 žensk, vseh 1805. — 6. 28. decembra ostalo v evidenci: 353 moških, 157 žensk, vseh 510. — Ponujeno delo moškim: 1 oskrbniku, 4 konjskim hlapcem, 4 hlapcem za govejo živino, 1 hišnemu hlapcu, 30 gozdnim delavcem, 5 lesnim delavcem, 2 kleparjema, 1 gateristu, 1 žagarju, 3 sodarjem, 2 lesostrugarjema, 2 čevljarjema, 1 krojaču za vel. delo, 3 krojačem za mešano delo, 1 prikojevalcu gornjih delov čevljev, 1 krojaču-šabloneju, 1 mesarju, 1 mlinarju, 12 vajencem. — Ženskam: 17 kmečkih deklam, 3 natakarcam, 1 računski natakarcici, 5 kuharicam, 4 služkinjam, 2 kuh. deklam, 2 sobaricam, 1 hotelski sobarici, 1 postrežnici, 1 vzgojiteljici.

Ruše.

Namesto venca na grob pokojnemu Mihi Magerlu so darovali delavci in uradniki oddelka »Linde« tvornice za dušik, znesek 525 Din vdovi umrlega.

Zahvala. Vsem, ki so mojega blagega moža Miha Magerla spremili na zadnji poti, posebno pevskega zboru »Svobode«, godbi požarne bramborice za žalostinke, p. n. uradništvu in delavstvu obrata »Linde«-tvornice za dušik za blagohotno naklonjenost, ki so mi jo izkazali, moja najprisernejša zahvala, Ruše, dne 29. dec. 1929. Žaluoja Marija Magerl.

Če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ...

Kultura.

O našem pesništvu. V sobotnem »Jutru« je feljtonist B. iznesel nekaj misli o današnjem slovenskem pesništvu. Mnenja je, da nas razni »pesnikovači« že v preveliki meri zalagajo s svojimi dobrotami. In ker so naša založništva v zalaganju pesmi precej pasivna, ker se citajoča publika ne ogreva preveč za te vrste liriko, so začeli razni »opetarji« kar sami zalagati svoje srčne izbruhe. Mnenja je, da bi to ne bilo potrebno, če bi naše pesništvo stalo na potrebni višini. Vendar, če pregledamo številne zvezčice pesmi zadnjih let, moramo obupati nad kvaliteto slovenske poezije. »Pocrtarji« nam ne vedo povedati nič drugega, kakor o lastnih solzavih srčnih zadevicah, o njihovi toliko zguncani ljubezni in nesmiselnih jeremijadah. Vmes se še nekateri izčrpavajo v bombastičnih nacionalnih himnah, prežvelem nacionalizmu in špekulativnem patriotizmu. Avtor je mnenja, da veselje nad dobro liriko med ljudmi ni umrlo, pač pa nad »tako« liriko. Svetuje, naj se malo manj piše, ampak to naj bo res umetnina. Predvsem pa naj pesniki ne zanemarijajo stikov z realnim življenjem in naj nam mesto svoje limonade dajo ritmov resničnega življenja, ki je tako bogato, na raznih pobudah in nastojenjih.

V tem se mi s člankarjem popolnoma strinjamo. Čemu toliko premlevati stvari, ki so jih že boljši umetniki mnogo boljše podali. Nas čaka življenje, da ga registramo in izoblikujemo. Kaj pa je sploh življenje, ki nas obdaja? Delo, boj za obstanek, socialni problemi in če hočete tudi politika! Največji boj, ki se bje danes v svetu, je boj med imperijalizmom in svetovno demokracijo, med do zob oboroženim nacionalizmom in pacifizmom, med kapitalizmom in socialno pravičnostjo. Tukaj zastavljam današnji umetnik svoje peresno oralo! Tudi slovenski. Dasi ravno jih slovenska umetnost noče videti. In ko se skuša njihov glas zadušiti, tedaj ta oficijelna umetnost previdno molči, potem pa toži nad lastno impotentnostjo. In tako ne preostaja naši književnosti drugega, kakor plakati nad žalostno ljubeznijo. T. M.

Rudolf Dobovišek, Radikalna kura. (Repriza v marib. teatru 25. dec.). O Doboviškovem delu je škoda izgubljati prav vsako besedo; njegova zastavila, iz ropotarnice pobrana štorija je dosegla en rekord: v slabih in bedastih dovtipih. Vključno temu, da je vsa kritika delo enoglasno obsodila, je hiša polna one meščanske publike, ki ji je sentimentalna plaža nemških pisateljev (Verlag Ullstein!) najvišja umetnost. Nam se zdi škoda igrancev in njihovega truda, zlasti Daneša in Skrbinska. Za bodočnost naj pripomnimo, da je govor v narečju na odru vendar kočljiva zadeva, zlasti še, če ga igralec ne obvlada. In dolničarica P. Koviča je bila strašna. — Talpa.

Radio.

Radio-delavske ure. V soboto, dne 4. t. m., se bo vršila četrta radio-delavska ura, in sicer ob pol 8. uri. Program je sledeč: 1. Delavstvo in priroda, predava dr. Tuma. 2. Hlapec Jernej, recitacija. 3. Prenos strojev iz tiskarne. 4. Poročilo glavnega

sekretarijata delavskih zbornic. 5. Koncert radio-kvarteta. — Radio-delavske ure se vrše vsako soboto ob pol 8. uri zvečer.

Prenosi iz raznih krajev. Naš radio je začel s hvalevrednim poskusom oddajanja iz raznih krajev Slovenije. S tem ne ostaje več vezan na oddaje iz studia, marveč dobiva priliko, da svojstveno pobarvano življenje raznih slovenskih krajev prenaša z lica mesta. Prvi tak poskus je bil na Štefanovo iz Kranja, ki se je obnesel izvrstno in na podlagi katerega se že pripravljajo prenosi iz drugih slovenskih krajev (Radovljica, Kamnik, Novo mesto itd.). Radio-Ljubljana je s tem našel novo polje svojega udejstvovanja, ki ga moremo biti le veseli.

Glasbeni program prihodnjega tedna. Glasbeni program prihodnjega tedna v našem radiu obljublja dokaj zanimivost. Tako bo prinesel zopet nekaj ur slovenske pesmi. V ponedeljek, dne 6. januarja bo ob 3. uri popoldne pel dr. Kozinov kvartet narodne pesmi, v petek, dne 10. januarja bo ob 8. uri zvečer Fleischmanov večer, na katerem se bodo izvajale izključno pesmi tega našega nekoč tako popularnega skladatelja. V soboto ob pol 9. uri zvečer pa bo zopet pel priljubljeni kvartet »Glasbene Matice«. Od instrumentalne glasbe bo nudil prihodnji teden v nedeljo, dne 5. januarja ob 11. uri popoldne radio-orkester slovensko glasbo, v sredo, 8. januarja ob 9. uri zvečer večer v siluetnih obrisih, v četrtek, 9. januarja ob 8. uri drugi večer klasične glasbe. Dodajmo še, da je v nedeljo in v ponedeljek popoldan poskrbljeno za lahko in veselo glasbo, kuplete itd. Ta teden bo nudil vsaj dva operna prenosa, in sicer v nedeljo, 5. januarja ob 8. uri zvečer prenos opere iz Zagreba, v ponedeljek ob pol 8. zvečer prenos opere »Tigra« iz ljubljanske opere.

Meh za smeh.

V bolnici. Zdravnik bolniku: »Ne smem vam prikrivati, da je vaše stanje zelo resno. Bati se je najhujšega. Dobro bi bilo, če se spravite s svetom. Ali mogoče želite še koga videti?« Bolnik: »Da, drugega zdravnika.«

Štajerc in Krajec v pogovoru. Krajec: »Ti nimaš niti pojma, kaj vse premoremo v Ljubljani. In takih zdravnikov, kakor so pri nas, pri vas v Mariboru še dolgo ne boste imeli. Pomisli, lani so nekemu v ljubljanski bolnici obe nogi odrezali in mu jih nadomestili z umetnimi in letos je dotični pri stafetnem teku pustil vse druge za seboj.« Štajerc: »To ni nič. Pri nas v mariborski bolnici so pa nekemu ljubljancu odrezali oboju uhlja in mu jih zopet prišli 5 cm nazaj proti zatilku, da se bo lažje širokoustil.«

Pevski odsek pekov v Mariboru priredi v nedeljo, dne 1. febr. 1930, v Gambrinovi dvorani

veliko predpušno veselico.

Na programu petje, prednašanje humorističnih kupletov, ples, loterija peciva, igra priljubljeni orkester železničarske godbe pod vodstvom g. Schönherrija.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za družstva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofoni Din do 298— dalje
Mandoline 136—
Violine 95—
Oltare 207—
Trombe 505—
Ročne harmonike 85—

Prodajalna: Trg Svobode
(Nova Scherbaumova zgradba).

Nabirajte nove naročnike

Pristni

Altvater

(zeliščni liker)

Gessler

Varstvena znamka

Jägerndorf

se dobi zopet povsod

Snežni čevlji in galoši

Priznana dobre znamke, velika izbira, ugodni nakup pri

JAKOB LAH
MARIBOR, GLAVNI TRG ŠT. 2